

Promluvily Františka Plamínková a Milada Králová-Horáková

(E*forum, 30. 06. 2022)

Dne 30. června 1942 - ve věku šedesáti sedmi let - byla v Kobylišské střelnici popravena přední česká politička Františka Plamínková. Text, který uveřejňujeme jako připomínku, je provolání, jež publikovaly dvě vůdkyně českého ženského hnutí, představitelky Ženské národní rady Františka Plamínková a Milada Horáková 6. dubna 1939 v měsíčníku Ženská rada. Jde o svého druhu manifest vyzývající k solidaritě a nezlomnosti. Provolání publikované již v době protektorátu svým bojovným patosem navazovalo na radikální osobní protest proti manipulaci a lžím o bojechtivém Československu, který Františka Plamínková v září 1938 zformulovala jako otevřený dopis Adolfu Hitlerovi, a na kolektivní prohlášení ŽNR z počátku října t. r. K ženám světa, jež všem připomnělo, jakou cenou se platí za tzv. klid zbraní. Tehdejší výzva našla své adresáty a ŽNR založila z došlých podpor fond Pomoci mezinárodních žen uprchlíkům z pohraničí. Není divu, že v září 1939 byla Plamínková zatčena a na 6 týdnů uvězněna. Gestapo ji nepřestávalo sledovat, stejně jako celou nepřizpůsobivou ŽNR a její časopis Ženská rada. Boj Františky Plamínkové za vzdělanou, pracující a politicky aktivní ženu a její nárok podílet se na správě věcí veřejných neustával, v konfrontaci s nově posilovaným názorem, že žena patří především do rodinného kruhu. Již druhá republika vládním nařízením z 21. 12. 1938, zakazujícím provdaným ženám pracovat ve státních službách, připravila půdu ještě silnějšímu protektorátnímu tažení proti provdaným úřednicím, sociálním pracovnicím, zdravotním sestrám a hlavně učitelkám. Obnovovaly se staré představy o roli žen s novými důrazy na brannost, sílu rodu a rasy. Nové/staré úkoly ohrožovaly vše, čemu Plamínková věřila a co hájila. Práce jí nebyla totiž jen zdrojem financí, ale také zdrojem ženiny vnitřní svobody. Odnětí práce se rovnalo vykořenění. Témata práce, vzdělávání a svobody nepřestávala rezonovat v časopise Ženská rada až do doby jeho zastavení v dubnu 1941. ŽNR existovala dál a podporovala ženské aktivity, aniž by se přizpůsobovala tlakům nové byrokracie. Zatčení Plamínkové po atentátu na Heydricha, věznění v Terezíně a její poprava definitivně ukončily nejen život jedné z nejvýraznějších českých osobností 20. století, ale také činnost Ženské národní rady jako organizace, která byla záhy po vraždě své předsedkyně rozpuštěna. V červnu roku 1945 po návratu z vězení obnovila liberální organizaci českých žen Milada Horáková pod názvem Rada československých žen plně v návaznosti na ideály Františky Plamínkové.

lh

Všem našim organizacím a klubům, všem drahým spolupracovnicím, osobním členkám!

Drahé přítelkyně, když jsme se na poslední valné schůzi loučily se slibem usilovné práce k prospěchu žen, národa a státu, netušily jsme, jak brzo bude nám uložena zkouška a nutnost, abychom napjaly všechny své síly, rozvinuly všechny své schopnosti, abychom svůj národ, své rodiny, svou zemi provedly čestně úskalími, do nichž nás vrhly nedávné události.

Obracíme se k Vám po dnech, abyste co nejrychleji samy v sobě a se svými spolupracovnicemi nebo známými v přátelských rozhovorech – když není možno sejít se v řádných schůzích členských – zpracovaly všechny důsledky změn tak, abyste všechny hledaly cesty, jak udržeti na výši a dále rozvíjeti tisíciletou naši národní kulturu a upravovaly v nových poměrech snesitelný život hospodářský.

Na nás ženách záleží mnoho: jsme to my, které udržujeme rod, které udržujeme národ! Byly jsme sice v minulých dnech téměř „odstaveny“ z veřejného života, ačkoliv jsme nezahálely *ani den* a snažíme se o nápravu. Nesmíme však ztráceti hlavy! Zatím povzbudte každou svou členku, aby pracovala zdvojenými silami všude tam, kde právě jest! Budme každá plně na svém místě! Poctivá, pořádná práce je největší útěchou a nejlepším prostředkem pro duševní rovnováhu v těžkých dobách. Poctivá práce nás posiluje i pro jakékoliv zápasy. Stůjme tedy pevně na svém místě ať v domácnosti své vlastní nebo cizí, ať v hospodářství, v továrně, živnosti nebo kanceláři či škole, všude tam, kam nás osud postavil.

Snažme se býti lepšími než až dosud. Čím hodnotnější bude každý jednotlivec, tím lépe bude na tom celý národ, bude lepší naše budoucnost.

Nezoufejme, nenaříkejme: s důstojností, hodnou dcer českého národa jděme dále svou cestou, třeba se nám dnes zdá tak trnitá. *Mějme silnou víru v život* a ve svou národní budoucnost! Udržujme ji ve svém okolí, kam dosahuje náš vliv. Pomáhejme si navzájem ve všem, laskavým slovem i hmotnou pomocí, kde jen můžeme. Tvořme onu vnitřní jednotu národa, kde se může *každý* spolehnouti na slovo, na slib! Budme dnes každá sama a se svými spolupracovnicemi „ženskou radou“ všem, kdo rady a pomoci potřebují! Tak samy sebe zkontrolujeme, *co jsme na sobě* za léta poctivé, intenzivní práce v Ženské národní radě *vykonaly*, jak jsme pochopily heslo „Ženské rady“.

Rozvíjejme své osobní styky i mimo svůj dosavadní okruh, budme všem a sobě navzájem oporou! Mějme radost z upřímného osobního přátelského vztahu, který nás pojí. Bude nám silou, která nás povznese, která nás povede ve společné práci pro dobro všech.

Ženská národní rada po celá minulá léta snažila se býti pojítkem všech žen bez rozdílu zaměstnání, náboženství a příslušnosti politické. Valná schůze dala znovu vysvědčení, že naše úsilí mělo krásné výsledky a všechna naše práce byla posvěcena *poctivostí* snahy o dobro všech žen a tím o dobro celého národa!

Přimkněme se nyní tím pevněji k sobě a k Ženské národní radě. Necht' jest dále mohutnějším pramenem vody živé, v němž budeme navzájem nalézati osvěžení ve dnech smutku a únavy, sílu k další práci a oporu v radostném laskavém přátelství, jež

nás všechny pojí!

Vzhůru srdce! Pozdravujeme Vás s upřímným přátelstvím a láskou!

Za

Ženskou národní radu

F. F. Plamínková v. r., předsedkyně

Dr. M. Králová-Horáková v. r., jednatelka

www.ipsl.cz